

СТРУКТУРА ТА ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРЕСУ ДІТЕЙ ІЗ ВАДАМИ СЛУХУ ДО РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ У РІЗНИХ ФОРМАХ

Артем Почтарьов¹

<https://orcid.org/0009-0006-1122-2778>

Юрій Юрчишин²

<https://orcid.org/0000-0002-0404-9384>

¹⁻² Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський, Україна

кореспондент-автор – А. Почтарьов: sofkdf23.pochtarov@kpmu.edu.ua

doi: 10.32626/2309-8082.2025-30(4).270-277

Актуальність. При вирішенні великого комплексу різних за змістом завдань рухова активність для дітей із вадами слуху є ще більш необхідною, ніж для дітей без порушень розвитку. У зв'язку з цим продовжує залишатись актуальною проблема посилення інтересу та бажання дітей із вадами слуху до рухової активності. **Мета дослідження** – вивчити стан сформованості інтересу і бажання дівчаток 11-12 років із вадами слуху до використання різних видів рухової активності у позаурочний час та особливості цієї активності. Під час дослідження було використано загальнонаукові методи (аналіз, узагальнення, систематизацію, теоретичне моделювання), педагогічні (експеримент), математичної статистики, але провідним було письмове опитування за розробленою анкетною закритою типу. Вивчали результати письмового опитування за розробленою анкетною 58 дівчаток 11-12 років (11.3 ± 0.6), які мали вади слуху і були ученицями спеціальних шкіл, що надають освітні послуги із загальної середньої освіти. **Результати дослідження** показали, що подобаються уроки фізичної культури 86.2 % дівчаток із вадами слуху; 81 % на них бажає використовувати рухливі ігри, 25.9 % – бадмінтон, 17.2 % – інші спортивні ігри, 13.8 % – гімнастичні вправи, решта – інші види. Дівчатка мають інтерес і бажання використовувати елементи бадмінтону на уроках, але тільки 3.4 % добре грають, 12 % мають окремі вміння, 17.2 % не вміють грати, але мають велике бажання опанувати гру, але найбільше (62.1 %) не визначились з відповіддю. З'ясували, що дієвими у формуванні мотивації можуть стати різні відеоматеріали, відповідна діяльність батьків, залучення дівчаток до участі в змаганнях із улюбленого виду спорту. **Висновки.** Отримані дані свідчать про необхідність наявну рухову активність дівчаток у позаурочний час урізноманітнити вправами з бадмінтону, використовуючи для цього відповідні домашні завдання, проведення бесід із батьками і вихователями у напрямі активізації їх діяльності з посилення інтересу дітей до бадмінтону.

Ключові слова: діти, вади слуху, рухова активність, інтерес, мотивація, бадмінтон, особливі освітні потреби.

Artem Pochtarov, Yurii Yurchyshyn. Structure and features of the interest of children with hearing impairments in motor activity in various forms

Abstract. Relevance. When addressing a wide range of diverse tasks, motor activity for children with hearing impairments is even more essential than for children without developmental disorders. In this regard, the issue of enhancing the interest and motivation of children with hearing impairments toward physical activity remains highly relevant. **Objectives:** To study the level of development of interest and desire among 11–12-year-old girls with hearing impairments to engage in various types of motor activity during extracurricular time, as well as the specific characteristics of this activity. **Research methods.** The study used general scientific methods (analysis, generalization, systematization, theoretical modeling), pedagogical methods (experiment), and methods of mathematical statistics. However, the primary method was a written survey using a specially designed closed-ended questionnaire. A total of 58 girls aged 11–12 years (average age 11.3 ± 0.6) with hearing impairments participated in the study. All were students of specialized schools that provide general secondary education. **Results.** The results showed that 86.2 % of girls with hearing impairments liked physical education classes; 81 % wish to participate in active games during these lessons, 25.9 % prefer badminton, 17.2 % other sports games, 13.8 % gymnastic exercises, and the rest prefer other activities. The girls showed interest and motivation to practice badminton during lessons; however, only 3.4 % play well, 12 % possess some skills, 17.2 % don't know how to play but have a strong desire to learn, while the majority (62.1 %) were undecided in their answers. It was found that effective factors in forming motivation may include the use of various video materials, active involvement of parents, and encouraging girls to participate in competitions in their favorite sports. **Conclusions.** The obtained data indicate the need to diversify the motor activity of girls with hearing impairments during extracurricular time by including badminton exercises, supported by appropriate homework tasks, and by conducting discussions with parents and educators aimed at stimulating their involvement in increasing children's interest in badminton.

Keywords: children, hearing impairments, motor activity, interest, motivation, badminton, special educational needs.

Вступ

Рухова активність продовжує залишатися сьогодні одним із провідних засобів вирішення різних за змістом завдань, що сприяють формуванню різнобічно розвиненої дитини шкільного віку. Повною мірою це стосується дітей із вадами слуху, а при вирішенні окремих завдань рухова активність відіграє навіть більш важливу роль, ніж у дітей без порушень розвитку. Іншими словами, у багатьох випадках для дітей із вадами слуху рухова активність більш необхідна в аспекті вирішення певних завдань, ніж для дітей без порушень розвитку [3; 5; 18].

З іншого боку, модернізація системи загальної середньої освіти в Україні відбувається у напрямі

реалізації концепції Нової української школи [1, с. 3-5]. Положення цієї концепції спрямовані на формування в учнів не тільки теоретичних знань, але і практичних умінь, а провідним є компетентнісний підхід до формування критичного мислення, вміння навчатись і застосовувати знання в житті.

У зв'язку із зазначеним актуалізується проблема посилення інтересу дітей із вадами слуху до рухової активності, оскільки формування умінь і навичок у будь-якій сфері потребує діяльності, змістом якої є рухові дії [5; 6; 8; 10; 24]. Навчання таким руховим діям відбувається, передусім на уроках фізичної культури та під час реалізації інших форм її організації. Тому важливо, щоби діти були зацікавленими, мали інтерес

до здійснення рухової активності у різних формах організації [16; 19].

Формування інтересу та зацікавленості, а відтак і мотивації дітей до означеної діяльності, значною мірою відбувається на уроках фізичної культури, а визначальним чинником у цьому є їхній зміст. Саме тому новими програмами з фізичної культури, незважаючи на вік учнів, передбачена модульна система, тобто пропозиція для вибору вчителем фізичного виховання різноманітних видів фізичних вправ (модулів), які будуть використані на уроці. Різноманіття дозволяє посилити інтерес і бажання учнів виконувати фізичні вправи, а значить успішно вирішувати завдання, що визначені для фізичної культури [12; 15].

У зв'язку з цим відзначаємо, що одним із таких модулів є бадмінтон. Не зупиняючись на аналізі позитивних сторін рухових дій, що становлять його зміст, а також цієї гри як дієвого засобу вирішення різних завдань фізичного виховання відзначимо лише, що використанню бадмінтону у практиці фізичної культури учнів із вадами слуху присвячена незначна кількість досліджень [2; 7; 8]. Акцент дослідників, особливо іноземних, зосереджено на спортивних аспектах осіб із вадами слуху, які займаються бадмінтоном [13; 23; 27]. При цьому відсутні такі, що дозволяють оцінити цей вид рухової активності з позиції інтересу до нього дітей з вадами слуху, які учнями основної школи.

При цьому відсутні такі, що дозволяють оцінити цей вид рухової активності з позиції інтересу до нього дітей з вадами слуху, які учнями основної школи. Виявлений стан розробленості означеної наукової проблеми зумовив необхідність проведення відповідного дослідження.

Мета дослідження полягала у вивченні стану сформованості інтересу і бажання дівчаток 11-12 років із вадами слуху до використання різних видів рухової активності у позаурочний час та особливості цієї активності.

Матеріал та методи дослідження

Дослідження передбачало реалізацію на теоретичному та емпіричному рівнях. У першому випадку було використано загальнонаукові методи, а саме аналіз, узагальнення, систематизацію, теоретичне моделювання [4, с. 55-58]. Опрацювання ними джерел інформації відбувалося з використанням критичного підходу. Такі джерела отримували з репозитарію бібліотеки університету та міжнародних наукометричних баз Scopus, SPORT Discus, Web of Science, Google Scholar. У всіх випадках визначальним була хронологічна актуальність інформації; використовували ключові слова, комбінації та аббревіатури. Зокрема вони стосувалися дітей із вадами слуху, їхнього інтересу,

мотивації до здійснення рухової активності у різних формах організації, а також відповідні зазначеному особливі освітні потреби. Загалом було вивчено понад 60 джерел інформації, але після їхнього критичного опрацювання остаточний список об'єднав 32 джерела.

Здійснення дослідження на емпіричному рівні відбувалось із використанням методів, що були адекватними поставленим завданням. Основним був метод письмового опитування, а також метод педагогічного експерименту, який за своїм змістом був констатувальним. Письмове опитування передбачало використання анкети, яка була розроблена нами з урахуванням наявних вимог, правил і рекомендацій. Передусім урахувували контингент респондентів, зокрема до опитування було долучено батьків дітей та вчителів із фізичного виховання. Основне завдання обох цих категорій помічників полягало у роз'ясненні дітям сутності та особливостей питань анкети, допомога у виборі відповіді, що найбільше відповідала позиції дитини у ньому. Щодо використаної анкети, то вона була закритого типу і містила 14 питань, з яких практично всі передбачали різні варіанти відповіді (табл. 1). Отримані відповіді аналізували у напрямі визначення кількості однакових варіантів, що дозволяло оцінити переваги певної позиції та виявити тенденції в уподобаннях дітей із вадами слуху. Для такого аналізу результати було опрацьовано адекватними методами математичної статистики, зокрема які дозволяли визначати основні одномірні статистики. Використали для цього програму Data Analysis (Microsoft Excel-2021).

Організація дослідження. Базою дослідження були спеціалізовані заклади загальної середньої освіти м. Києва, Кам'янець-Подільського. Контингент досліджуваних – 58 дівчаток 11-12 років (11.3 ± 0.6), які мали вади слуху. Анкетування відбувалось після навчальних занять в актовій залі, де, крім юних респондентів, були присутні їхні батьки та вчителі фізичного виховання. Ці категорії дорослих виконували функцію помічників і консультантів, тобто допомагали краще зрозуміти дитиною питання анкети та якомога точніше і правильніше відповісти на питання, тобто щоби відповідь якнайповніше відображала позицію дитини.

Під час дослідження було виконано вимоги принципів біоетики (Гельсінська декларація «Етичні принципи медичних досліджень за участі людей» (World Medical Association – WMA-2013). Зокрема опитування відбувалося за засадах добровільності, анонімності, довіри. Усі дівчатка за присутності та згоди батьків надали усвідомлену позитивну відповідь щодо участі у дослідженні.

Таблиця 1 – Питання анкети для дітей із вадами слуху «Структура та особливості інтересу до рухової активності у різних формах організації»

№	Питання	Варіант відповіді
	Твоя стать і клас, у якому навчаєшся (потрібне підкреслити та написати клас)	(чол) (жін) клас ()
1	Чи подобаються Вам уроки фізичної культури ?	-так/ні/не знаю
2	Які види фізичних вправ Вам подобається виконувати найбільше ? Оцініть кожний вид вправ: розташуйте їх за своїм уподобанням від 8 балів до 1 балу: найбільше подобається – 8 балів , найменше подобається (1 бал)	- з легкої атлетики - спортивні ігри - бадмінтон - рухливі ігри - з гімнастики - плавання - туризму - йоги - силові вправи - інше (вказати)
3	Чи вмієте Ви грати у бадмінтон ?	- так, добре - трохи вмію - не вмію, але хочу навчитися - не вмію і не маю бажання навчатись
4	Чи бачили Ви гру у бадмінтон по телевізору або в Інтернеті ?	- так /ні
5	Чи грали Ви у бадмінтон з батьками вдома ?	- регулярно (1-2 у тиждень і більше) - іноді (кілька у місяць) - дуже рідко (1-2 у рік) - ніколи
6	Чи виконуєте Ви різні фізичні вправи у позаурочний час ?	- так /ні/інколи
7	Чи хочете навчитися грати у бадмінтон ?	-так/ні/не знаю
8	Чи є у Вас бажання брати участь у змаганнях з улюбленого виду спорту ?	- так/ні
	Коли Ви виконуєте фізичні вправи вдома ? (підкресліть Ваш варіант)	- зранку/після школи /вдень у вихідні/всі варіанти
9	Чи грали Ви з товаришами у бадмінтон після школи ?	- так /ні
10	Чи є бажання приймати участь у змаганнях з бадмінтону ?	- так /ні/не знаю
11	Чи пропонував Вам учитель грати в бадмінтон на уроці фізичної культури ?	- так /ні
12	Скільки разів у тиждень відбуваються твої заняття фізичними вправами вдома ?	_____
13	Як ви відчуваєте себе після занять фізичними вправами ?	добре/погано/не відчуваю різниці
14	Які види фізичних вправ тобі подобаються найбільше (прочитай всі варіанти, а потім обери 1 або 2 види)	вправи на силу/на швидкість/ на витривалість/гімнастичні/бігові/ під музику/на тренажерах/ з туризму/з плавання/ інший варіант (вказати)

Результати дослідження

Проведеним анкетним опитуванням було з'ясовано, що 86.2 % дівчаток подобаються уроки фізичної культури, решта 13.8 % не змогли дати однозначну відповідь. Як видно відсутніми були варіанти з категоричною негативною відповіддю «ні».

Конкретизуючи надану респондентками відповідь виявили, що найбільшій кількості, а саме 81 %, подобаються рухливі ігри. Потім, із великим відривом,

дівчатка розглядали як бажаний вид фізичних вправ бадмінтон, – таких було чверть (25.9 %). Потім 17.2 % дівчаток надало перевагу спортивним іграм, 13.8 % – гімнастичним вправам, по 3.4 % – туризму, вправам на тренажерах, а також відсутніх у пропонуваному переліку танців. Одержані результати свідчили про основний акцент уподобань дівчаток на ігрову діяльність, що дозволяло припустити наявність в їхніх уроках фізичної культури досить великої частки саме такої діяльності.

Водночас із наведеної інформації видно, що дівчатка виявляють інтерес до такого виду гри як бадмінтон. У зв'язку з цим детальніше вивчили різні аспекти, пов'язані з таким вибором дівчаток та з'ясували, що тільки 3.4 % добре грають у бадмінтон, тоді як 12 % – мають окремі вміння. Взагалі не вміють грати, але мають велике бажання й інтерес опанувати цю гру, 17.2 % респонденток. Категоричне небажання вчитися грати у бадмінтон висловило тільки 5.2 % опитаних дівчаток, а найбільше (62.1 %) ще не визначились із відповіддю.

Певною мірою підтвердили, особливо останню відповідь, результати, які було одержано у детекторному питанні: «Чи хочете навчитися грати у бадмінтон?». Ствердну відповідь надало 37.9 % дівчаток, відповідь «ні» тільки 5.2 %, а решта 56.9 % з нею не визначилася. Ураховуючи попередній результат відзначили, що останнє потрібно розглядати як потужний потенціал у перспективі сформувати відсутню сьогодні позитивну і стійку мотивацію дівчаток до занять бадмінтоном.

Одним із дієвих засобів формування такої мотивації можуть стати різноманітні відеоматеріали, оскільки лише 37.9 % респонденток бачили гру професійних бадмінтоністок по телевізору чи в Інтернеті, тоді як більшість (62.1 %) – ні. Таку інформацію доцільно враховувати вчителям із фізичного виховання та використовувати технічні засоби навчання для активізації інтересу й бажання дівчаток із вадами слуху до занять бадмінтоном. У зв'язку з цим поставили дівчаткам таке питання: «Чи пропонував учитель грати в бадмінтон на уроці фізичної культури?». Отримали такий результат: переважна більшість відповіла, що не пам'ятає (75.9 %), 19 % – надала ствердну, 8.6 % – негативну відповідь. Результат свідчить, що вчителі фізичного виховання надавали перевагу іншими видам фізичних вправ, тоді як бадмінтону приділяли недостатню увагу.

Іншим важливим засобом формування позитивної мотивації дівчаток до занять бадмінтоном була, на наш погляд, відповідна діяльність батьків. Зокрема, на питання «Чи грали Ви у бадмінтон з батьками вдома?» понад половину дівчаток (53.4 %) надали негативну відповідь. Дуже рідко, зокрема 1-2 рази у рік, 24.1 % дівчаток грали у бадмінтон із батьками вдома, іноді, а саме декілька разів у місяць, грає з батьками 20.7 % і тільки одна дівчинка робить це з батьками вдома регулярно 1-2 рази у тиждень. Фактично батьки організовують міні тренування для своєї доньки, адже процес відбувається систематично.

Що стосується гри дівчаток у бадмінтон із товаришами після завершення уроків у школі, то таких виявилось тільки 6.9 %, тоді як інші цього не робили ніколи. Але 19 % бажає брати участь у змаганнях із

бадмінтону, 12.1 % – не бажає, тоді як решта 68.9 % з відповіддю не визначилася.

Водночас виокремили ще один чинник, що може визначити бажання й інтерес дівчаток до рухової активності взагалі та бадмінтону зокрема. Про це свідчили відповіді на питання «Чи маєте бажання брати участь у змаганнях з улюбленого виду спорту?». Так переважна більшість (93.1 %) респонденток дала позитивну відповідь, тоді як негативну – тільки 6.9 %.

Ураховуючи, що дівчатка виявляють інтерес і бажання займатися різними видами фізичних вправ, спробували дізнатися про їхню рухову активність у позаурочний час. З'ясували, що 62.1 % займаються різними видами фізичних вправами у зазначений час, тоді як 31 % – лише інколи, а решта 6.9 % фактично не здійснюють такої рухової активності у вільний від навчання час.

Інше питання анкети дозволило певною мірою конкретизувати інформацію, отриману у попередньому питанні. Зокрема було з'ясовано, що найбільш дівчаток, а саме 60.3 %, виконують різні фізичні вправи вдень у вихідні від школи дні. 17.2 % використовують їх після занять у школі, 15.5 % – у різних формах занять, а саме зранку, після школи та у вихідні дні. Тільки зранку виконують фізичні вправи 6.9 % дівчаток, тобто фактично обмежують свою рухову активність тільки ранковою гігієнічною гімнастикою. Іншими словами, загалом переважна більшість дівчаток удома використовує різні фізичні вправи, причому навіть у вихідні дні, що свідчить про наявність у них інтересу, а можливо і розуміння необхідності використовувати фізичні вправи для вирішення різних завдань.

Важливим у досягненні ефекту від виконання фізичних вправ є адекватні можливостям організму параметри навантаження. У зв'язку з цим поставили дівчаткам питання про обсяги таких навантажень, а саме: «Скільки разів у тиждень відбуваються твої заняття фізичними вправами вдома?». Відповіді були такими: фактично щодня (6 разів у тиждень) 4 дівчинки або 6.9 % займаються вдома фізичними вправами; 4 рази – дві дівчинки (3.4 %); тричі у тиждень – 25.9 %; двічі та один раз у тиждень – відповідно 8.6 % та 36.2 %; решта дівчаток, а саме 19 % вдома не займаються фізичними вправами.

Для формування уявлення про спрямованість фізичних навантажень, які дівчатам будуть подобатися найбільше, поставили відповідне питання. Варіанти відповідей розподілилися так: найбільше їм подобалися вправи на швидкість (32.8 %), координацію (29.3 %) та координацію (24.1 %), тоді як вправи на витривалість подобаються тільки 13.8 % дівчаток, а на м'язову силу – жодній.

Продовжуючи отримання інформації про параметри навантажень, які дівчатка використовують під час реалізації означеної рухової активності, з'ясували таке: після завершення заняття 86.2 % почувають себе добре, а 10.3 % не відчують різниці між навантаженням під час заняття та у випадку відсутності такого заняття; тільки дві дівчинки або 3.4 % після виконання фізичних вправ почувалися погано. Останнє могло бути зумовлене використанням неадекватного фізичного навантаження.

Дискусія

Рухова активність продовжує залишатися сьогодні одним із провідних засобів вирішення різних за змістом завдань, що сприяють формуванню різнобічно розвиненої дитини з вадами слуху [3; 18; 32]. Така активність для цих дітей навіть більш необхідна в аспекті вирішення певних завдань, ніж для дітей без порушень розвитку. Модернізація системи загальної середньої освіти в Україні на засадах концепції Нової української школи актуалізує проблему посилення інтересу дітей із вадами слуху до рухової активності, оскільки формування умінь і навичок у будь-якій сфері потребує діяльності, змістом якої є рухові дії [1; 3; 11; 14].

Одне з важливих місць у переліку чинників, що визначають інтерес і бажання учнів із вадами слуху виконувати фізичні вправи у різних формах організації занять з фізичної культури, посідає різноманіття [12; 15]. У зв'язку з цим набувають актуальності дослідження, спрямовані на збільшення кількості модулів, які вчитель фізичного виховання може використовувати для вирішення визначених завдань [1; 5].

Одним із таких модулів є бадмінтон, але дотепер використанню бадмінтону у практиці фізичної культури учнів із вадами слуху присвячена незначна кількість досліджень [2; 7; 8]. Іноземні дослідники [21; 25; 26] зазначають, що юні бадмінтоністи з вадами слуху мають кращі показники рівноваги порівняно з однолітками з вадами слуху, але які не здійснюють систематичну рухову активність. Інші результати [18] свідчать, що між шкалою психологічного благополуччя та ефективністю рухової активності існує позитивна кореляція ($r=0,275, p=0,022$). Відзначається також, що статистично значущим був внесок змінних віку та активності у модель, яка відображає вплив шкали благополуччя на загальний бал. Вік і адекватні параметри рухової активності (незалежні змінні у моделі) відзначалися внеском у загальну дисперсію шкали благополуччя на рівні 29.9 %; тобто результат останнього майже на третину залежав від рухової активності. При цьому, збільшення віку на одну одиницю спричиняло зниження стандартного відхилення за шкалою благополуччя на 0.976, а збільшення змінної «продуктивність рухової

активності» на одну одиницю спричиняло збільшення стандартного відхилення за шкалою благополуччя на 2.27.

У зв'язку із зазначеним даними та на підставі інших результатів дослідження [10; 19; 20; 22; 32] відзначається, що використання дітьми з порушенням слуху програм, орієнтованих на здійснення рухової активності, забезпечують суттєве поліпшення і підтримку психосоціального здоров'я, виконавчих функцій таких дітей. Підтверджують зазначене результати реалізації програми «Shuttle Time Deaf Project», яка пропонує шкільним вчителям доступ до безкоштовних ресурсів, навчання та обладнання, що сприяють викладанню цікавих, безпечних й інклюзивних занять бадмінтоном для дітей 5-15 років [27; 28]. Реалізація інклюзивної програми з бадмінтону для дітей із вадами розвитку позитивно позначається на розвитку у них здатності ефективно здійснювати статичний постуральний контроль [9; 17; 29; 30]. Важливим є розробка навчальних відеомедіа матеріалів із бадмінтону для дітей, які мають вади слуху, оскільки це дозволяє ефективніше вирішувати завдання з розширення їхнього розуміння цього виду спорту [27].

Підтверджуючи наведену вище інформацію зазначається [21; 24; 31], що бадмінтон є доволі поширеним серед осіб із порушенням слуху, причому у різних вікових категоріях. Така інформація знайшла певне підтвердження у нашому дослідженні, оскільки отримані дані свідчили, що бадмінтон посідав друге місце у переліку видів рухової активності, які найбільше подобалися дівчаткам (25.8 % респонденток), поступившись тільки рухливим іграм (80.8 %). Отже, основний акцент уподобань досліджуваних дівчаток зроблено на ігрову діяльність, що, крім іншого, засвідчувало позитивну тенденцію у діяльності вчителів фізичного виховання. Вони широко використовували ігрову діяльність на уроках фізичної культури. Такі дані певною мірою узгоджуються з інформацією, що діти, які здійснювали рухову активність протягом 32-33 хв протягом навчального дня відзначалися більшою активністю, вищим рівнем навичок контролю за предметами; хлопчики були більш активні, ніж дівчата. Локомоторні навички в обох вибірках позитивно корелювали з руховою активністю на довгій і короткій перервах, а навички контролю за предметами позитивно корелювали з часом рухової активності під час довгої перерви та уроків із фізичної культури [25]. Результат узгоджувався з інформацією інших дослідників [8], які наголошують на необхідності організовувати рухову активність дітей із вадами слуху саме у вигляді ігрової діяльності. Результати засвідчують важливість розвитку, як локомоторних навичок, так і

навичок контролю за предметами у дітей 9-11 років, на який впливає обсяг їхньої рухової активності протягом навчального дня.

Зазначене свідчить про важливість рухової активності, яку здійснюють діти з вадами слуху протягом, а отримані дані відображають певну позитивну тенденцію у реалізації зазначеного. Результати проведених досліджень сприяють розробленню стратегій інклюзивного навчання, що відповідають різноманітним і специфічним потребам дітей із вадами слуху та дозволяють вирішувати різні за змістом завдання з розвитку взагалі та фізичної культури зокрема.

Висновки

Програми з фізичної культури для Нової української школи містять багато модулів (видів фізичних вправ), що пропонується використовувати на уроках фізичної культури. Один із них – бадмінтон, але в аспекті його використання на уроках із дітьми, які мають вади слуху, дослідження практично відсутні. Це не сприяє досягненню позитивних результатів у вирішенні поставлених завдань, а тим більше у випадку відсутності даних про інтерес, бажання дітей з вадами слуху використовувати елементи бадмінтону на уроках та інших формах організації їхньої рухової активності.

Подобаються уроки фізичної культури 86.2 % дівчаток; 81 % бажає на уроках використовувати рухливі ігри, 25.9 % – бадмінтон, 17.2 % – інші спортивні ігри, 13.8 % – гімнастичні вправи, по 3.4 % – туризм, вправи

на тренажерах та танці. Конкретизуючи стан інтересу, бажання дівчаток із вадами слуху використовувати елементи бадмінтону на уроках з'ясували, що тільки 3.4 % добре грають у цю гру, 12 % – мають окремі вміння, 17.2 % – не вміють грати попри велике бажання й інтерес опанувати гру, але найбільше (62.1 %) не визначилися з відповіддю. Відповіддю на контрольне питання з'ясували, що 37.9 % дівчаток хоче навчитися грі, а категоричне «ні» надало тільки 5.2 %, решта не визначилася.

Одним із дієвих засобів формування необхідної мотивації можуть бути різні відеоматеріали, адже більшість (62.1 %) не бачили гру професійних бадмінтоністок по телевізору чи в Інтернеті. Іншим важливим засобом є відповідна діяльність батьків, але 53.4 % засвідчили відсутність спільної ігрової діяльності, її наявність 1-2 рази у рік – 24.1 %, декілька разів у місяць – 20.7 %. Ще одним засобом може стати залучення дівчаток до участі в змаганнях із улюбленого виду спорту, адже 93.1 % дала позитивну відповідь.

Виявлену рухову активність дівчаток у позаурочний час доцільно урізноманітнити вправами з бадмінтону шляхом надання відповідних домашніх завдань та проведення необхідних бесід із батьками та вихователями дітей, аби вони активізували діяльність з посилення інтересу дітей до бадмінтону.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.

Джерела та література

1. Бібік Н. М. Нова українська школа. Порадник для вчителя. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2019. 206 с.
2. Волошко Л. Б., Сікаленко А. Бадмінтон як засіб фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку з вадами слуху. Фізична реабілітація та здоров'язбережувальні технології: реалії і перспективи : Мат. 2 Всеукр. науково-практ. Інтернет конференції (24 листопада 2016 р., Полтава. Полтава : ПолтНТУ, 2016. С. 182-184. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PolNTU/1830>
3. Доцюк Л. Г., Гауряк О. Д. Використання адаптивної фізичної культури для корекції фізичного розвитку школярів з порушенням слуху. *Молодий вчений*. 2017. № 3.1 (43.1). С.132-135.
4. Єдинак Г., Шиян Б., Петришин Ю. Наукові дослідження у фізичному вихованні та спорті : навч. посібник ; 3-є вид. стереотип. [Електронне видання]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський НУ імені Івана Огієнка, 2021. 280 с.
5. Закамалдин В. Структура та основні напрямки фізичної реабілітації дітей з порушенням слуху з використанням оздоровчих засобів бадмінтону : дип. проект магістра : 227 «Фізична терапія, ерготерапія». ЧНУ ім. Петра Могили. 2020. 62 с.
6. Мішин М. В., Петренко І. В., Кийко А. С. Оптимізація процесу фізичної підготовки 10-11-річних спортсменів з вадами слуху, які займаються Джиу-джитсу. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2020. № 4(78). С.17-23. doi:10.15391/sns.v.2020.4.003
7. Собко І., Стерін В., Собко Я., Стерін М., Любієва В. Засоби адаптивного спорту для розвитку фізичних здібностей спортсменів (на прикладі бадмінтоністів з вадами слуху). *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15*. 2025. 5(192). С. 154-160. [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.05\(192\).34](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2025.05(192).34)

References

1. Bibik, N. M. (2019), *Nova ukrayins'ka shkola. Poradnyk dlya vchytelya* [New Ukrainian School. Teacher's Guide]. «Pleiady Publishing House, Kyiv. 206 p. [in Ukraine]
2. Voloshko, L. B., Sikalenko, A. (2016), "Badminton yak zasib fizychnoho vykhovannya ditey molodshoho shkil'noho viku z vadamy slukhu" [Badminton as a means of physical education of children of primary school age with hearing impairments]. *Physical rehabilitation and health-saving technologies: realities and prospects: Mat. 2 All-Ukrainian scientific and practical Internet conference* (November 24, 2016). PolNTU, Poltava. pp. 182-184. URL: <https://reposit.nupp.edu.ua/handle/PolNTU/1830> [in Ukraine]
3. Dotsyuk, L. G., Gauryak, O. D. (2017), "Vykorystannya adaptivnoyi fizychnoyi kul'tury dlya korektsiyi fizychnoho rozvytku shkol'nyariv z porushennyam slukhu" [Using adaptive physical culture to correct the physical development of schoolchildren with hearing impairment]. *Young Scientist*, 3.1(43.1), pp.132-135. [in Ukraine]
4. edynak, G., Shiyen, B., Petryshyn, Y. (2021), *Naukovi doslidzhennya u fizychnomu vykhovanni ta sporti* [Scientific research in physical education and sports]. 3rd ed. stereotype. [Electronic edition]. Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, Kamianets-Podilskyi. 280 p. [in Ukraine]
5. Zakamaldin, V. (2020), "Struktura ta osnovni napryamky fizychnoyi rehabilitatsiyi ditey z porushennyam slukhu z vykorystannyam ozdorovchykh zasobiv badmintonu : dyp. proyekt mahistra : 227 «Fizychna terapiya, erhoterapiya»" [Structure and main directions of physical rehabilitation of children with hearing impairment using badminton health-improving means: diploma master's project: 227 «Physical therapy, occupational therapy»]. Petro Mohyla National University of Kyiv. 62 p.

8. Стерін В., Собко Я., Стерін М., Рева В. (2024). Спортивні ігри як засіб вдосконалення координаційних здібностей бадмінтоністів із вадами слуху. *Physical culture and sport: scientific perspective*. 2024. N 4. С. 195-201. <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.4.27>
9. Abdollahipour, R., Land, W. M., Valtr, L., Banatova, K., Janura, M. (2023). External focus facilitates cognitive stability and promotes motor performance of an interceptive task in children. *Int. J. Sport Exerc. Psychol.* 21, 1024–1040. doi: 10.1080/1612197X.2022.2098356
10. Ayyildiz, E., Aras, D., Yagin, F. H. et al. (2024). Investigation of sports participation motivation in people with disabilities: a cross-sectional study of individuals with physical and hearing impairments. *BMC Sports Sci Med Rehabil*, 56. <https://doi.org/10.1186/s13102-024-00846-0>
11. Banerjee, S., Biswas, R., & Ghosh, S. S. (2022). A Study on Agility of School Children in India with Different Degree of Hearing Loss. *International J of Special Education*, 37(1), 140–153. <https://doi.org/10.52291/ijse.2022.37.33>
12. Chang F.-T. (2021). Effects of ball activities on visual-motor integration in students with intellectual disabilities. *J. Res. Educ. Sci.* 66, 231–274. doi: 10.6209/JORIES.202103_66(1).000
13. Dongmoon K., Eun-Sun L. (2018). The mediating effects of self-efficacy between Badminton Coach & Athlete Relationship and exercise behavior, *한국사회체육학회지*, 73, 189–200. doi: 10.51979/KSSLS.2018.08.73.189
14. Frances L., Quintero J., Fernandez A., Ruiz A., Caules J., Fillon G., et al. (2022). Current state of knowledge on the prevalence of neurodevelopmental disorders in childhood according to the DSM-5: a systematic review in accordance with the PRISMA criteria. *Child Adolesc. Psychiatry Ment. Health*, 16, 27. doi: 10.1186/s13034-022-00462-1
15. Fu, W., Huang, L., Liu, R., Zhang, Y. (2024). Special education teachers' attitudes towards teaching sex education to students with intellectual disabilities in Malaysia. *Int. J. Dev. Disabil.*, 1–12. doi: 10.1080/20473869.2024.234018838456130
16. Gawęł, E., Soto-Rey, J., Zwierzchowska, A., & Perez-Tejero, J. (2024). Trends and Future Directions in the Sports Performance of Deaf and Hard-of-Hearing Athletes: A Systematic Review. *Applied Sciences*, 14(16), 6860. <https://doi.org/10.3390/app14166860>
17. Ghaffar, E., Noor ul huda, Sara Fatima, Qindeel Fatima, Muhammad Ali Haider, Noor Ul Ain, fatima mazhar, barjees ahmad, & Rimsha tariq (2024). The Prevalence of Balance Impairment in Children with Hearing Impairment: Balance Issues in Hearing-Impaired Children. *J of Health and Rehabilitation Research*, 4(3), 1-8. <https://doi.org/10.61919/jhrr.v4i3.1245>
18. Ginis, K. A. M., van der Ploeg H. P., Foster C., Lai B., McBride C. B., Ng K., et al. (2021). Participation of people living with disabilities in physical activity: a global perspective. *Lancet*, 398, 443–455. doi: 10.1016/S0140-6736(21)01164-8
19. Gökaş, A., Üstündağ, A. & Şahin, A.Z. (2025). Activity participation on executive functions and well-being of hearing impaired children. *BMC Public Health* 25, 1215. <https://doi.org/10.1186/s12889-025-22146-z>
20. Janssen, M., Chinapaw, M. J. M., Rauh, S. P., Toussaint, H. M., van Mechelen, W., Verhagen, E., et al. (2014). A short physical activity break from cognitive tasks increases selective attention in primary school children aged 10-11. *Ment. Health Phys. Act*, 7, 129–134. doi: 10.1016/j.mhpa.2014.07.001
21. Kanber, C., Boyali, E. (2018). Research on Balance Performance of Hearing-Impaired Badminton Players. *International J of Sport Culture and Science*, 6(1), 86-94.
22. Koch, I., Poljac, E., Mueller, H., Kiesel, A. (2018). Cognitive structure, flexibility, and plasticity in human multitasking-an integrative review of dual-task and task-switching research. *Psychol. Bull*, 144, 557–583. doi: 10.1037/bul0000144
6. Mishyn, M. V., Petrenko, I. V., Kyyko, A. S. (2020), "Optymizatsiya protsesu fizychnoyi pidhotovky 10-11-richnykh sport-smeniv z vadamy slukhu, yaki zaymayut'sya Dzhyu-dzhyt-su" [Optimization of the physical training process of 10-11-year-old athletes with hearing impairments who are engaged in Jiu-jitsu]. *Slobozhansky scientific and sports bulletin*, 4(78), pp.17-23. doi:10.15391/sns.v.2020-4.003
7. Sobko, I., Sterin, V., Sobko, Ya., Sterin, M., Lyubieva, V. (2025), "Zasoby adaptivnoho sportu dlya rozvytku fizychnykh zdibnostey sport-smeniv (na prykladi badmintonistiv z vadamy slukhu)" [Means of adaptive sports for the development of physical abilities of athletes (on the example of badminton players with hearing impairments)]. *Scientific J of the Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University. Series 15*, 5(192), pp. 154-160. [https://doi.org/10.31392/UDU.nc.series15.2025.05\(192\).34](https://doi.org/10.31392/UDU.nc.series15.2025.05(192).34)
8. Sterin, V., Sobko, Ya., Sterin, M., Reva, V. (2024), "Sportyvni ihry yak zasib vdoskonalennya koordynatsiynykh zdibnostey badmintonistiv iz vadamy slukhu" [Sports games as a means of improving the coordination abilities of badminton players with hearing impairments]. *Physical culture and sport: scientific perspective*, No 4, pp. 195-201. <https://doi.org/10.31891/pcs.2024.4.27>
9. Abdollahipour, R., Land, W. M., Valtr, L., Banatova, K., Janura, M. (2023). External focus facilitates cognitive stability and promotes motor performance of an interceptive task in children. *Int. J. Sport Exerc. Psychol.* 21, 1024–1040. doi: 10.1080/1612197X.2022.2098356
10. Ayyildiz, E., Aras, D., Yagin, F. H. et al. (2024). Investigation of sports participation motivation in people with disabilities: a cross-sectional study of individuals with physical and hearing impairments. *BMC Sports Sci Med Rehabil*, 56. <https://doi.org/10.1186/s13102-024-00846-0>
11. Banerjee, S., Biswas, R., & Ghosh, S. S. (2022). A Study on Agility of School Children in India with Different Degree of Hearing Loss. *International J of Special Education*, 37(1), 140–153. <https://doi.org/10.52291/ijse.2022.37.33>
12. Chang F.-T. (2021). Effects of ball activities on visual-motor integration in students with intellectual disabilities. *J. Res. Educ. Sci.* 66, 231–274. doi: 10.6209/JORIES.202103_66(1).000
13. Dongmoon K., Eun-Sun L. (2018). The mediating effects of self-efficacy between Badminton Coach & Athlete Relationship and exercise behavior, *한국사회체육학회지*, 73, 189–200. doi: 10.51979/KSSLS.2018.08.73.189
14. Frances L., Quintero J., Fernandez A., Ruiz A., Caules J., Fillon G., et al. (2022). Current state of knowledge on the prevalence of neurodevelopmental disorders in childhood according to the DSM-5: a systematic review in accordance with the PRISMA criteria. *Child Adolesc. Psychiatry Ment. Health*, 16, 27. doi: 10.1186/s13034-022-00462-1
15. Fu, W., Huang, L., Liu, R., Zhang, Y. (2024). Special education teachers' attitudes towards teaching sex education to students with intellectual disabilities in Malaysia. *Int. J. Dev. Disabil.*, 1–12. doi: 10.1080/20473869.2024.234018838456130
16. Gawęł, E., Soto-Rey, J., Zwierzchowska, A., & Perez-Tejero, J. (2024). Trends and Future Directions in the Sports Performance of Deaf and Hard-of-Hearing Athletes: A Systematic Review. *Applied Sciences*, 14(16), 6860. <https://doi.org/10.3390/app14166860>
17. Ghaffar, E., Noor ul huda, Sara Fatima, Qindeel Fatima, Muhammad Ali Haider, Noor Ul Ain, fatima mazhar, barjees ahmad, & Rimsha tariq (2024). The Prevalence of Balance Impairment in Children with Hearing Impairment: Balance Issues in Hearing-Impaired Children. *J of Health and Rehabilitation Research*, 4(3), 1-8. <https://doi.org/10.61919/jhrr.v4i3.1245>
18. Ginis, K. A. M., van der Ploeg H. P., Foster C., Lai B., McBride C. B., Ng K., et al. (2021). Participation of people living with disabilities in physical activity: a global perspective. *Lancet*, 398, 443–455. doi: 10.1016/S0140-6736(21)01164-8

23. Kurková, P., Váľková, H., Scheetz, N. (2011). Factors impacting participation of European elite deaf athletes in sport. *J Sports Sci*, 29(6), 607–618. doi: 10.1080/02640414.2010.548821
24. Latino, F., Cassese, F. P., Tafuri, D. (2018). Badminton: from competitive motor activity to inclusive didactics. *Acta Medica Mediterr*, 34, 1521–1524. doi: 10.19193/0393-6384_2018_3s_233
25. Liu, D., Huang, Z., Liu, Y., Zhou, Y. (2024). The role of fundamental movement skills on Children's physical activity during different segments of the school day. *BMC Public Health*, 24, 1283. doi: 10.1186/s12889-024-18769-3
26. Ludyga, S., Gerber, M., Kamijo, K. (2022). Exercise types and working memory components during development. *Trends Cogn. Sci.*, 26, 191–203. doi: 10.1016/j.tics.2021.12.004
27. Sepdanius, E., Kurniawan, I., Sidi, M. Adli Bin Mohd, Pranoto, N. W., Fahmil, H., Saputra, E., Orhan, B. E. Enhancing Badminton Learning for Deaf Children: Development and Evaluation of an Interactive Video Teaching Module. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deportes y recreación*, 5, doi <https://doi.org/10.47197/retos.v54.103062>
28. Slovakia uses Shuttle Time to promote badminton to the deaf (2025). – URL: shuttletime.bwfbadminton.com
29. Turner A. J., Chander, H., Kodithuwakku Arachchige, S. N. K., Griffith, A., Po-Lin Chen, et al. (2024). The Effects of an Inclusive Badminton Program on Static Postural Control for Individuals with Intellectual and Developmental Disabilities. *Int J Environ Res Public Health*, 21(2), 210. doi: 10.3390/ijerph21020210
30. Walicka-Cupryś, M., Rottermund, J., Oplac, A., Guzik, A., Piwoński, P. (2022). Body Balance of Children and Youths With Visual Impairment (Pilot Study). *Int J Environ Res Public Health*, 19(17), 11095. doi: 10.3390/ijerph191711095
31. Wang, Y., Zhou, D., Liu, C., Long, L., Cheng, G. (2025). Physical-intellectual badminton teaching intervention for children with intellectual disabilities, *Front Psychol*, 16, 1445620. doi: 10.3389/fpsyg.2025.1445620
32. Wenhong Xu, Chunxiao Li, Lijuan Wang (2020). Physical Activity of Children and Adolescents with Hearing Impairments: A Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health*, 17(12), 4575. doi: 10.3390/ijerph17124575.
19. Gökteş, A., Üstündağ, A. & Şahin, A.Z. (2025). Activity participation on executive functions and well-being of hearing impaired children. *BMC Public Health* 25, 1215. <https://doi.org/10.1186/s12889-025-22146-z>
20. Janssen, M., Chinapaw, M. J. M., Rauh, S. P., Toussaint, H. M., van Mechelen, W., Verhagen, E., et al. (2014). A short physical activity break from cognitive tasks increases selective attention in primary school children aged 10–11. *Ment. Health Phys. Act*, 7, 129–134. doi: 10.1016/j.mhpa.2014.07.001
21. Kanber, C., Boyali, E. (2018). Research on Balance Performance of Hearing-Impaired Badminton Players. *International J of Sport Culture and Science*, 6(1), 86–94.
22. Koch, I., Poljac, E., Mueller, H., Kiesel, A. (2018). Cognitive structure, flexibility, and plasticity in human multitasking-an integrative review of dual-task and task-switching research. *Psychol. Bull*, 144, 557–583. doi: 10.1037/bul0000144
23. Kurková, P., Váľková, H., Scheetz, N. (2011). Factors impacting participation of European elite deaf athletes in sport. *J Sports Sci*, 29(6), 607–618. doi: 10.1080/02640414.2010.548821
24. Latino, F., Cassese, F. P., Tafuri, D. (2018). Badminton: from competitive motor activity to inclusive didactics. *Acta Medica Mediterr*, 34, 1521–1524. doi: 10.19193/0393-6384_2018_3s_233
25. Liu, D., Huang, Z., Liu, Y., Zhou, Y. (2024). The role of fundamental movement skills on Children's physical activity during different segments of the school day. *BMC Public Health*, 24, 1283. doi: 10.1186/s12889-024-18769-3
26. Ludyga, S., Gerber, M., Kamijo, K. (2022). Exercise types and working memory components during development. *Trends Cogn. Sci.*, 26, 191–203. doi: 10.1016/j.tics.2021.12.004
27. Sepdanius, E., Kurniawan, I., Sidi, M. Adli Bin Mohd, Pranoto, N. W., Fahmil, H., Saputra, E., Orhan, B. E. Enhancing Badminton Learning for Deaf Children: Development and Evaluation of an Interactive Video Teaching Module. *Retos: nuevas tendencias en educación física, deportes y recreación*, 5, doi <https://doi.org/10.47197/retos.v54.103062>
28. Slovakia uses Shuttle Time to promote badminton to the deaf (2025). – URL: shuttletime.bwfbadminton.com
29. Turner A. J., Chander, H., Kodithuwakku Arachchige, S. N. K., Griffith, A., Po-Lin Chen, et al. (2024). The Effects of an Inclusive Badminton Program on Static Postural Control for Individuals with Intellectual and Developmental Disabilities. *Int J Environ Res Public Health*, 21(2), 210. doi: 10.3390/ijerph21020210
30. Walicka-Cupryś, M., Rottermund, J., Oplac, A., Guzik, A., Piwoński, P. (2022). Body Balance of Children and Youths With Visual Impairment (Pilot Study). *Int J Environ Res Public Health*, 19(17), 11095. doi: 10.3390/ijerph191711095
31. Wang, Y., Zhou, D., Liu, C., Long, L., Cheng, G. (2025). Physical-intellectual badminton teaching intervention for children with intellectual disabilities, *Front Psychol*, 16, 1445620. doi: 10.3389/fpsyg.2025.1445620
32. Wenhong Xu, Chunxiao Li, Lijuan Wang (2020). Physical Activity of Children and Adolescents with Hearing Impairments: A Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health*, 17(12), 4575. doi: 10.3390/ijerph17124575.

Дата першого подання статті до публікації: 13.11.2025

Дата прийняття статті до публікації після рецензування: 09.12.2025

Дата публікації: 30.01.2026